

"La sigla ETA potser r

El líder 'abertzale' Arnaldo Otegi (Elgoibar, Guipúscoa, 1958), diputat al Parlament basc d'Euskal Herriarrok i coportaveu d'Herri Batasuna, parla a EL TEMPS de la història recent del País Basc i de la difícil situació actual, la més tensa des de l'anunci de treva d'ETA.

El País Basc viu un dels moments més tensos i difícils, des que ara fa sis mesos ETA va anunciar una treva unilateral. L'immobilisme del govern de l'estat s'ha endurit amb la pressió contra l'independentisme radical basc d'una banda, i contra el Partit Nacionalista Basc (PNB), principalment, i Eusko Alkartasuna (EA), d'una altra. Detencions, escorcolls a seus d'Herri Batasuna (HB) i a la redacció del nou diari *Gara* (substituit del clausurat *Egin*) o les acusacions constants del govern espanyol al PNB i EA d'actuar als dictats d'ETA, han afegit més tensió a una situació ja prou complicada. A més a més, les darreres detencions han realimentat la *kale borroka*, la "lluita de carrer" dels sectors independentistes més radicals, que no ha deixat d'existir malgrat la treva de l'organització armada.

En un context en què els pronòstics de futur són més oberts que mai, les opinions del coportaveu d'HB i parlamentari basc d'Euskal Herriarrok (EH), Arnaldo Otegi, poden ser una de les moltes propostes que ens poden ajudar a entendre el conflicte del País Basc.

—*Quan pren consciència de ser basc i de no sentir-se espanyol?*

—Ja va ser de molt jove, cap a l'any 61 o 62. Vaig començar a estudiar en allò que després se n'han dit *ikastolak*, llavors pràcticament clandestines. Com que ja era molt conscient, pel clima familiar, que nosaltres érem dels qui havíem perdut una guerra i, a més a més, sempre he tingut una tendència a llegir molta història, doncs bé... des de molt jove he tingut ple coneixement que jo no era espanyol.

—*Així és com va començar la seva militància o va ser per un fet concret?*

—No, no. A mi, em porta a la militància política un període de reflexió en el terreny polític i cultural. Entro a militar en organitzacions de l'esquerra independentista, quan Franco encara vivia. Jo era plenament conscient que hi havia un clima irrespirable en el ter-

reny cultural, de repressió absoluta contra tot allò que fes olor de nació sense estat, que hi havia i persistia un clima d'enfrontament armat, en aquest cas, dirigit per l'organització ETA contra l'estat. Aquestes reflexions em porten a posicions polítiques independentistes i d'esquerra des dels catorze, setze anys.

—*I així, amb el temps va a parar a la presó.*

—Sí. De primer em refugio al nord del país, l'any 1978. Hi vaig viure pràcticament deu anys. Després vaig ser detingut per la policia francesa. A través

d'un dispositiu que ells denominen "d'urgència absoluta", em va lliurar a la guàrdia civil espanyola. I vaig passar cinc dies en aquell diguem-ne centre de defensa de l'ordre constitucional espanyol que es diu Intxaurre, que aleshores era comandat pel senyor Galindo. Allà vaig ser torturat durant cinc dies i després, de cap a la presó.

—*I què li'n queda, de tot allò?*

—Hi ha hagut 21.000 detencions de ciutadans bascos aquests darrers vint-i-cinc anys. Conec gent que té seqüeles ben profundes de la tortura. Jo no en tinc, d'especials, d'aquells fets, però sí que va ser un pas molt dur. Crec que gairebé tots els militants independentistes, o una bona part, sempre hem estat conscients que la nostra lluita podia saldar-se només de tres maneres: amb l'exili, amb la presó o passant per un període de tortura, o fins i tot amb la mort.

"Tots els militants independentistes, o una bona part, sempre hem estat conscients que la nostra lluita podia saldar-se només de tres maneres: amb l'exili, amb la presó o passant per un període de tortura, o fins i tot amb la mort."

com la pràctica dels elèctrodes, de la banyera, etc... Bé, no diré que també n'he tret experiències positives d'allò, però sí que em va refermar profundament en les meves idees. No vull compartir ni estat, ni lloc en el món, amb gent que es dedica bàsicament a la tortura, a l'anorreament i a la humiliació. Els ho regalo tot als espanyols.

—*En aquests moments tota la mesa nacional d'HB anterior és a la presó. Mentrestant, n'han sortit Barriónuevo, Vera...*

—Això demostra, i deixa meridianament clar, quin

o desapareixerà mai"

KARLOS CORBELLA

és el nivell de justícia, que diuen que hi ha en aquest famós estat que no vol treves. Al nostre entenent, ja va ser escandalós tot el procés contra la direcció política anterior d'HB. Sempre hem mantingut la tesi que no era un procés judicial, sinó polític. És l'estratègia que Mayor Oreja ha plantejat a l'estat, al Partit Popular, i que aquest ha fet seva.

En aquell moment l'estat va cometre un error de càlcul important. Es va pensar que amb l'empresonament de la direcció política d'HB, l'esquerra independentista seria incapaç de regenerar una direcció política. I també es va pensar que l'esquerra abertzale, en aquell moment, picaria l'esquer que li parava el govern espanyol. Amb l'esquer, es creien que l'esquerra abertzale deixaria de banda les tasques de construcció nacional o d'interlocució política i que es dedicaria, exclusivament, a donar respostes antirepressives al que feien des de Madrid. Però nosaltres, amb la mesa nacional anterior ja havíem dissenyat una nova estratègia que consistia, bàsicament, en això que fem ara. Em penso que aquest error de càlcul, el paga ara el govern espanyol.

Com que l'esquerra abertzale no va picar l'esquer, en van preparar un altre: el tancament d'Egin. I com que tampoc no va funcionar, potser ara recorren a la via de les detencions. Bé, jo crec que aquesta és l'estratègia del PP. Nosaltres sabem exactament i en profunditat l'estratègia del PP. La sabem de primera mà, per tant, juguem amb avantatge.

—Diuen que el nacionalisme radical basc neix de posicions més conservadores, des del PNB mateix, de sectors de l'església basca... El fet cert és que hi ha una esquerra independentista diferent del nacionalisme més conservador, que podria representar el PNB. Però ara sembla com si hi hagués un retrobament. És realment un així?

—Certament, si es fa un repàs històric del que ha passat al nostre país aquests últims quaranta o cinquanta anys, hi ha una dada objectiva, que qualsevol pot comprovar. L'esquerra independentista apareix, en el terreny polític del nostre país, de la lluita que ETA planteja a l'estat durant el franquisme. Nosaltres



naixem en la política a partir d'això que se'n diu "l'entorn sociològic" de la lluita d'ETA; aquest és l'origen de l'esquerra independentista. Al cap de deu o dotze anys d'existència ETA ja perfila la seva ideologia des del camp de l'esquerra, separant-se clarament del que pot ser el PNB, un partit fundador de la internacional democristiana, que se situa en posicions de centre o centre-dreta.

"Al cap de deu o dotze anys d'existència, ETA ja perfila la seva ideologia des del camp de l'esquerra."

Fa uns vint anys ja es va intentar fer el que fem ara. A instàncies de Telesforo Monzón es van fer una sèrie de reunions a Angelu (Anglet), a Euskadi Nord, en les quals es va proposar que totes les forces polítiques nacionalistes i progressistes plantegessin un model de ruptura democràtica al franquisme. Aquelles converses van fracassar, fa vint-i-dos anys. El PNB va apostar per una altra via, la de l'estatut, que separava territorialment el nostre país i que ells entenen que era l'única possible. En canvi, l'esquerra independentista apostava per mantenir posicions radicalment democràtiques, de ruptura amb el sistema anterior. Què ha passat ara? Que vint anys després tampoc no es tracta de fer balanç d'allò que ha fet cadascú; ara tothom és conscient que mantenir aquesta situació no resol els problemes dels ciutadans bascos, ni en el terreny de la política, ni en el dels problemes quotidians. No tenim instruments per a generar ocupació, ni per a planificar l'economia, ni per a decidir el nostre futur.

En l'esquerra independentista, s'ha constatat que hi ha sectors que comencen a compartir amb nosaltres una diagnosi basada en la necessitat d'obrir un escenari polític nou. Es tracta, doncs, del retrobament de posicions democràtiques i nacionals. Es a dir, no compartim el model independentista, ni social, però compartim un programa democràtic i nacional, que és l'esquema que recull Lizarra-Garazi, i que consisteix a dir que els bascos, de tots els territoris històrics, tenim el dret de decidir el nostre futur. Aquest és el punt de connexió.

—Lligat a Lizarra, creu que la treva és l'últim acte d'ETA com a organització política i que, a partir d'aquí, deixa en mans dels polítics l'acció política?

—Crec que ETA, allò que fa és plantejar un repte a la societat basca. En el comunicat en què fa pública la iniciativa de treva, constata això que jo ara provo d'explicar. Han transcorregut vint anys en què l'esquerra independentista ha mantingut una estratègia de combat frontal a l'estat, que hem pagat de manera molt cara, amb torturats, morts, milers d'empresonats... I constata una evolució en la consciència social dels bascos i de les basques, en el sentit d'entendre que s'han d'articular mecanismes per trobar una altra proposta política que superi el conflicte, i que alhora instal·li una democràcia nacional per als bascos. Em penso que el repte va adreçat a tota la societat basca, no tan solament als partits polítics, i no hi ha cap crida, per exemple, ni al govern espanyol ni al francès.

Hi ha un segon repte, que és per derivada, que és el que es planteja, en última instància i sense mencionarlo, al govern espanyol i al francès. Consisteix a dir-los:

"Vostès, que durant tant de temps han dit que el problema fonamental era la pràctica de la lluita armada, que sense aquesta pràctica era possible de parlar i de fer operatius tots els projectes polítics, doncs ara tenen l'ocasió de demostrar-ho." Bé, em penso que cal situar en aquests dos reptes la iniciativa d'ETA.

—A ETA sempre hi ha hagut una tradició de líders molt carismàtics, molt polítics, que suposo que en alguna ocasió s'han encavallat amb els líders estrictament d'HB. Txomin i ara sembla que Antza són personatges d'aquests...

—Antza... és el que toca ara...

—Són personatges una mica mítics en l'entorn de l'esquerra independentista. Això fins a quin punt pot afectar l'acció política d'HB o d'EH?

—Crec que la premsa sempre ha intentat personalitzar excessivament les direccions, que són col·legiades. Evidentment, Txomin va ser un líder carismàtic d'ETA, així com ho va ser Argala en el seu temps, o com pot ser-ho Mikel Antza ara, que no ho sé. Però crec que les decisions d'ETA, i les d'HB, es prenen de forma col·legiada. Una cosa semblant també passa a HB. Ara es diu que és el meu cas o abans es deia de no sé qui! Cadascú pot tenir-hi més o menys pes, però no hi ha decisions personals en l'esquerra independentista. A més a més, creiem que això és una virtut. Sempre hem fugit dels lideratges clàssics, perquè els considerem perillosos i sovint acaben afavorint els interessos personals.

En el cas d'HB crec que això sempre ha estat una virtut, sempre hem apostat per una mesa nacional tan plural com fos possible. I en aquests moments, aquesta és la realitat de l'esquerra independentista, que és prou àmplia i plural per poder regenerar els seus òrgans de direcció a cada cop repressor que en el passat hem sofert, o que pugem sofrir en el futur, cosa que no descartem. Aquesta és la principal força de l'esquerra independentista.

—Han detingut Kantauri, què passaria si detinguessin Mikel Antza?

—Doncs que probablement en vindria un altre que anomenarien amb un altre nom i que d'aquí a vint anys es demanarien si és un líder mític d'ETA. Jo crec que, bé, Mayor Oreja mateix ho va dir l'altre dia, efectivament Kantauri, si és veritat que és el responsable de l'aparell militar d'ETA, doncs serà substituït un dia d'aquests, una setmana d'aquestes, o d'aquí uns quants mesos.

L'altre dia, escoltant els informatius referents a l'operació de París, em traslladava als temps d'ara fa vint anys. Quantes vegades hem sentit les mateixes

"La cosa més xocant és de sentir el cap del govern d'Espanya dient que el problema d'ETA és que no vol la pau, sinó la independència, com si això fos un delictes. El problema no és la lluita armada, és el projecte polític."



coses! Això del "duríssim cop" o "un nou cop dur", quan la realitat és coneguda de tothom. Ja no sé quants comandos Donosti s'han desarticulat, no en tinc ni idea, quinze, vint...! Si persisteixen les causes objectives que alimenten el conflicte tornarà a haver-hi un comando Donosti. I si cau, tornarà a haver-n'hi un altre. Això és el que cal traslladar a l'opinió pública. És a dir, que ETA és més que una organització armada. ETA representa un projecte polític definit en aquest país. ETA és Lizarra-Garazi, és l'euskera, són els presos.

—*Què passarà amb la tensió causada per les últimes detencions i registres?*

—Nosaltres considerem que els últims fets han de ser contestats amb contundència. Però en tot cas, si més no pel que fa a Herri Batasuna i a Euskal Herri-tarrok, tot això no farà sinó refermar la nostra aposta política. Aquesta és la resposta veritable que fa més mal a l'estat francès i a l'espanyol. I per això mateix farem tots els esforços que siguin necessaris. Això sense ocultar que aquest tipus d'estratègies i de fets l'única cosa que fan és generar un nivell més alt de crispació també en les bases de l'esquerra independentista.

—*Lizarra no és un programa polític, però vostès sí que en tenen un de basat en l'autodeterminació, la territorialitat... I el PNB, un altre. On creuen que es plantarà el PNB?*

—Evidentment, Lizarra-Garazi no és un programa polític. La cosa més xocant és sentir el cap del govern

d'Espanya dient, per exemple, que el problema d'ETA és que no vol la pau, sinó la independència, com si això fos un delictes! Doncs, escolti, jo també. I com jo, centenars de milers de bascos!

El problema no és la lluita armada, és el projecte polític. Això ja ho havia dit abans Andrés Casinello [*ex-director general de la Guàrdia Civil*], quan va dir que preferia la guerra a l'Alternativa KAS. Aquest és realment el problema. Nosaltres estem convençuts que aquest país ha viscut vint anys amb una autonomia retallada, que no permet de tenir instruments de sobirania. Per tant, ja és una etapa cremada.

Aquest és un fet que, per exemple, no es dona al procés d'Irlanda. Nosaltres ja hem passat l'etapa de l'autonomia. Recordo que Telesforo Monzón parlava de quatre fases en un procés d'alliberament nacional. En la primera hi havia un grup de terroristes que s'havien d'eliminar. Després, era un grup criminal amb què, potser, caldria parlar. En la tercera fase, ja era un grup al qual, potser, s'hauria de donar l'autonomia i la quarta fase era: "Passi, senyor ambaixador, perquè vostè ja és un estat independent." Cadascú haurà de pensar en quina fase ens trobem.

Em penso que el PNB o Eusko Alkartasuna i, fins i tot, el CDN i més forces del nord del país són conscients que, de la fase actual, només se'n surt amb sobirania. No dic pas amb la independència! Dic amb la sobirania, amb què els independentistes tindrem totes les vies polítiques obertes pera poder accedir a un estat independent democràticament.

"Ja no sé quants comandos Donosti s'han desarticulat, no en tinc ni idea: quinze, vint! Si persisteixen les causes objectives que alimenten el conflicte tornarà a haver-hi un comando Donosti. I si cau, n'hi tornarà a haver un altre."

"El ministre Mayor Oreja no planteja una guerra a

KARLOS CORBELLA



"Sempre hem denunciat que el problema, del govern espanyol és que no té cap oferta política, no té cap disseny d'estat que satisfaci les ànsies democràtiques dels bascos."

Crec que el PNB no podrà acceptar menys que això. Estic convençut que el PNB ja no pot fer campanya electoral d'aquí uns anys parlant d'estatut d'autonomia. Això s'ha acabat.

—Diu que el procés polític és al marge de Madrid i París... Què impedeix que la treva passi d'indefinita a definitiva?

—Això, ho hauria de contestar l'organització. Però, en tot cas, allò que diem és que la treva no va adreçada ni al govern espanyol, ni al francès, sinó a la societat basca. Així ho defineix ETA en el seu comunicat. Desgraciadament, els qui coneixem la història, sabem que Espanya manté encara forts contingents armats que, en un moment donat, podrien intentar de tallar un procés democràtic.

Per tant, quan es parla de la treva definitiva de l'organització, nosaltres volem fer aquesta discussió per elevació. És a dir, parlem de desmilitarització global del conflicte: vostès parlin de Guàrdia Civil, exèrcit, etc., i nosaltres parlarem d'ETA, o ETA que parli d'ETA, que seria la cosa més correcta. Estem disposats a habilitar una democràcia sense límits, en la qual tots els bascos tinguem ple dret de defensar les idees que considerem oportunes,

i que sigui el país que triï. Però això ha de ser sense ingerències.

Això ja és garantit en el cas d'ETA, perquè així ho ha manifestat públicament en moltíssimes ocasions. Per on no és garantit és per l'altre costat. I els fets d'aquests darrers dies demostren i donen resposta a una cosa que ja sabíem. Sovint hem demanat que ens expliquin què hi fa encara la Guàrdia Civil o l'exèrcit espanyol al nostre país. Bé, doncs ja ho sabem, hi actuen de braç armat del front unionista espanyol.

—El govern espanyol ja ha dit que a l'estat no hi ha treva. Si aquesta actitud del govern perdura, serà complicat mantenir la treva d'ETA?

—Efectivament, Mayor Oreja es vanta de dir que l'estat de dret —diu ell— no fa treva. Doncs nosaltres diem: els bascos tampoc. És a dir, ETA fa treva, nosaltres, no. Però que s'entengui bé, no fem treva quant a defensar els nostres principis polítics. Continuem treballant i ja hem creat una institució nacional que comprèn tots els territoris. Continuarem treballant per fer un Aberri Eguna tan unitari com sigui possible. I treballem també quan ens tanquem i fem vaga de fam per donar una resposta contundent a l'intent de sabotatge que fan els governs espanyol i francès.

Sempre hem denunciat que el problema del govern espanyol és que no té cap oferta política, que no té cap disseny d'estat que satisfaci les ànsies democràtiques dels bascos. Aquest és el seu problema. I com que aquesta és la preocupació més gran que tenen —a banda aconseguir la majoria absoluta a les pròximes eleccions generals—, doncs fa l'única cosa que sap fer, reprimir, engruixir les files de presos polítics bascos. Potser perquè es pensa que una dinàmica com aquesta farà insostenible l'aposta política de l'esquerra independentista. Potser també es pensa que farà esquarterar les posicions del PNB i EA respecte de Lizarra o la unitat d'acció entre nacionalistes i progressistes bascos. Bé, doncs es tornarà a equivocar, com amb la mesa d'HB i Egin.

—Cada pas que faci el govern espanyol en aquesta direcció, unirà més els signants de Lizarra?

—Si en un moment donat el PNB tingués cap dubte de quina és la voluntat del govern espanyol, amb tot això ja ho pot veure ben clar! Oreja no planteja una guerra a ETA, ni a Herri Batasuna o a Euskal Herritarrok, planteja una guerra al procés obert. Ve a dir que el seu enemic és el front nacionalista, instaurat des de Lizarra. D'aquesta manera, si l'enemic som tots els bascos que volem habitar en una democràcia, la resposta també serà de tots.

El govern espanyol, el senyor Oreja, no s'encaren amb ETA, s'encaren amb la majoria política i social d'aquest país. Això els hauria de fer reflexionar. Però, és clar, el problema que tenen és que si no s'encaresin amb aquesta majoria, haurien de dialogar-hi. I si hi dialoguen, necessiten una oferta política. I l'oferta política exigeix indefectiblement el reconeixement polític de la nació basca. Aquest és el problema veritable que tenen.

—Vostès, en general, no tenen gaire en compte l'opinió pública de la resta de l'estat. Aquesta entrevis-

Tots els territoris bascos

—Parlen de territorialitat i d'autodeterminació dels territoris bascos, però com responen als discursos que, com el d'Unidad Alavesa, reivindiquen això mateix aplicat només al seu territori històric?

—Sempre hem vist molt clar que hi ha un únic subjecte del dret de l'autodeterminació, que és el conjunt de la societat basca, amb tots els seus territoris. Però sempre hem estat molt conscients del pes fonamental dels territoris en la vida política d'aquest país. Així, entenem que hi ha d'haver un disseny institucional del conjunt dels sis territoris que respecti aquesta tradició. Però plantejem un dret de caràcter endogen, no exogen. És a dir, no de si són bascos o no, això és una cosa que per nosaltres és evident. El que nosaltres garantirem als alabesos, als guipuscoans, als biscaïns, als navarresos, etc., és un model de país en què els territoris tindran moltíssim més poder competencial dins Euskal Herria que no pas dins Espanya o França. No volem un model institucional de parlament nacional-govern nacional centralitzat, de cap manera. Som molt conscients que Euskal Herria és un únic subjecte compost d'elements diferents, que són els territoris. Però amb uns elements que tindran una capacitat molt gran de decisió respecte a les interioritats del país en matèria pressupostària, educativa, d'infraestructures, etc. Allò que no acceptem és que els alabesos o navarresos puguin decidir si són bascos o no. Alabesos i navarresos viurien molt més bé en una estructura política com Euskal Herria. Tindrien els instruments legislatius i institucionals suficients per a garantir absolutament la seva personalitat i, per tant, en situació d'absoluta igualtat amb el conjunt de territoris de la resta del país.

—Diu que no es pot discutir si alabesos o navarresos són bascos o no. Però, aquest argument, també el pot esgrimir el nacionalisme espanyol, defensant que tots som espanyols, però que bascos, catalans o gallecs poden mantenir la seva personalitat...

—No estem disposats a plantejar discussions que només volen esquarterar el subjecte nacional basc. N'hi ha que volen dir que els alabesos han de poder triar si són bascos. Però és que ara ni alabesos ni navarresos no poden decidir el seu futur. Quan demanen que Navarra tingui capacitat de decidir si són bascos o no, és només per dividir, per res més! És a dir, els navarresos no tenen el dret de decidir si

són espanyols o no, però sí que haurien de poder dir si són bascos o no! I amb els alabesos passa això mateix. Potser és veritat que hem comès errors a l'hora de plantejar el model polític i institucional d'un país anomenat Euskal Herria, en hipòtesi. Potser era una imatge de país massa centralista. I si això no ens agrada en l'estat espanyol, tampoc no ens agrada per al nostre país.

Defensem que s'ha d'articular i garantir la personalitat pròpia de tots els territoris: Àlaba, Navarra, Guipúscoa, Biscaia, Lapurdi i Zuberoa, però dins un espai cultural i polític que es diu Euskal Herria. Si no, aniríem a parar al trossejament progressiu. Al nostre entenent, això és fer trampa. Plantejar que els alabesos no són bascos és voler fer un debat agafant el rave per les fulles. Això, ho utilitza de manera demagògica, sobretot Unidad Alavesa. Però em penso que UA sap perfectament que els ciutadans alabesos se senten bascos amb absoluta naturalitat, de la mateixa manera que desenes de milers de navarresos. És un tripijoc del debat, però estem convençuts que si l'esquerra independentista, el nacionalisme en general, és capaç de garantir un model institucional en el qual els navarresos i tots els territoris hi tinguin unes competències més altes, a tots els nivells, que els permetin de viure en un espai cultural anomenat Euskal Herria, en euskera (i es pot dir Navarra en castellà, perquè nosaltres només hem tingut estat només quan ho va ser Navarra), la majoria de ciutadans navarresos, alabesos, biscaïns, etc., faran aquesta aposta.

—No fa gaire que s'ha constituït l'assemblea de municipis bascos, un dels primers fruits de la treva. Del projecte d'Euskal Herria que descriu, a banda els territoris històrics, sembla que els municipis en siguin un element clau...

—Bé, en la vida política d'Euskal Herria els municipis sempre han tingut un pes importantíssim; per exemple, l'estatut d'Estella del 31 és aprovat per una assemblea de municipis bascos. En aquest sentit, la iniciativa de crear una institució nacional de tall municipal ve a reforçar aquesta constatació que els municipis tindran un paper bàsic en el futur disseny institucional del nostre país. Per aquesta raó i, a més, des d'una perspectiva de l'esquerra, sempre hem considerat que els ajuntaments són les institucions més acostades al poble, més penetrables a la participació popular. **S. C. / E. R.**

ta és força impensable a TVE, per exemple. Fins a quin punt caldria modificar aquesta estratègia?

—No, nosaltres sí que la considerem important i, a més a més, quan hem tingut reunions amb mitjans públics o privats de l'estat, tant l'espanyol com el francès, sempre els ho hem plantejat així, si més no als que són responsables o tenen un mínim de sentit comú... Però n'hi ha que són dels que cobren dels fons reservats, i aquests, no hi ha manera de fer-los entrar en raó.

Sempre els hem dit que la tasca millor que podrien fer els mitjans de comunicació, de cara a l'opinió pú-

blica de l'estat, és de desdramatitzar la sortida del conflicte. Estic segur que, a un jornalier andalús, tant se li'n dóna que el bascos tinguem autodeterminació o no, perquè això no canviarà gens la seva vida. Però per poder sostenir una aposta com la que mantenen, els governs espanyols del PP i del PSOE necessiten drammatitzar la situació, necessiten parlar de neteja ètnica, de maletes, d'imposicions de la llengua, etc. Perquè si no fan aquest discurs, és insostenible la seva posició política.

—Però hi ha enquestes que diuen que, a la gent, li importa més que els presos no surtin, que no pas

"Una sortida en clau democràtica a Euskal Herria obl

L'autodeterminació dels bascos, que és una mica al revés del que ofereix l'estat...

—Es clar, sí. És un fet curiós. Però, crec que potser hi té molt a veure, per exemple, la instrumentalització que fan de les víctimes, el recordatori permanent de l'historial sanguinari dels presos, etc. Això suscita un rebuig en la gent, que només percep la idea que els qui han comès accions armades en el seu territori en podrien sortir impunes. Aquesta reacció és, fins un cert punt, molt lògica. Però això la instrumentalitzen, principalment els mitjans de comunicació. Em penso que és una manera de desviar el debat, de fer veure que allò que els importa no és pas l'autodeterminació, sinó els presos. Però no, no... Allò que els importa veritablement és l'autodeterminació. Per exemple, una associació de víctimes del terrorisme, que si-

KARLOS CORBELLA



"En els debats amb gent del PSOE, del PP o UPN sempre es parla de la violència d'ETA i del GAL. És com si fos una lluita entre dues organitzacions si és no és mafioses. Mai no s'hi aborda, per exemple, la repressió de la Guàrdia Civil. Escoltin, aquí la Guàrdia Civil ha matat més de cent ciutadans!"

gui instrumentalitzada políticament, allò que no pot permetre és que es parli de la violència en la seva totalitat, perquè això demostraria precisament l'existència d'un conflicte polític, que és el que cal ocultar.

És molt curiós que, en els debats que tens amb gent del PSOE, del PP o UPN sobre aquest tema, sempre hi surti la violència d'ETA i dels GAL. És com si fos una lluita entre dues organitzacions si és no és mafioses. Mai no s'hi aborda, per exemple, la repressió de la guàrdia civil. Escoltin, aquí la Guàrdia Civil ha matat més de cent ciutadans! O l'Ertzaintza, o la Policia Nacional. Però és que si se sospesa tot plegat, resulta clar que hi ha un conflicte polític. És a dir, és GAL i ETA? No, no, no... és la Guàrdia Civil i la Policia Nacional espanyola...

Si et plantejges en aquests termes la violència, i si ja et remuntes a la guerra civil o a les guerres carlines,

potser fer-te una idea de què ha estat aquest país durant aquests darrers 150 anys. Si fas el debat en profunditat sobre aquest tema, allò que hi apareix manifestament és que hi ha un conflicte polític. Perquè els bascos no ens dediquem, des de fa cent cinquanta anys, a fer quatre guerres perquè... jo què sé, perquè el clima d'aquí ens afecti el cervell!

—*Respecte a la influència d'aquest procés en les altres nacions... Fins a quin punt creu que pot afectar llocs com els Països Catalans? Podria dur a un replantejament de l'estructura de l'estat?*

—Nosaltres sempre hem fugit una mica, des d'una posició independentista, d'entrar en els debats de remodelació de l'estat. La manera com els espanyols vulguin remodelar el seu estat no és problema nostre. Ara, això és una posició de principis, no la realitat,

perquè allò que passa a l'estat ens afecta directament. Però nosaltres, respecte als Països Catalans o a Galícia, o a tots els pobles del món que lluiten per mantenir la seva identitat nacional, sempre hem mantingut dos principis: el respecte absolut als processos de cada país i el principi que nosaltres no exportem cap tipus de model. Cada país ha de trobar les vies més oportunes.

Així que sempre hem estat una mica prudents, perquè copiar mimèticament una cosa dels altres no acostuma a funcionar. Això que val per a Euskal Herria, potser no serveix per als Països Catalans. O allò que passa a Irlanda no val a Còrsega. Ara bé, sempre es pot aprendre de cada lloc, això segur.

En aquest sentit, estic convençut que si es dona una conformació de l'estat, amb uns paràmetres d'un altre tipus que reconguin la territorialitat basca amb el dret d'autodeterminació, seria molt difícil de trobar ningú que s'atrevis a justificar-ho,

perquè, segur que catalans i gallecs, amb tota la legitimitat, es posarien a la cua, per poder aconseguir una situació semblant. I això em penso que realment també pesa en el govern espanyol. El govern espanyol sap que té un problema, bàsicament amb Euskal Herria i Catalunya, i sap que té dos processos diferents.

I com ha d'articular una possible sortida que desactivi el conflicte i que satisfaci les aspiracions democràtiques i nacionals dels bascos? Com s'ho farà? Articulant una posició en exclusiva per a Euskal Herria? O a través d'una remodelació global de l'estat? No ho sabem, però sí que és cert que una sortida en clau democràtica a Euskal Herria obliga l'estat a reflexionar respecte a Catalunya, això és evident.

Fet i fet, em penso que el procés a Euskal Herria ja afecta d'alguna manera Catalunya. Les últimes propostes o declaracions de Pujol crec que van una mica en aquest sentit. Nosaltres tenim el sentiment que,

**"No m'imagino
Convergència
i Unió fent tres
campanyes
electorals més
parlant
d'autonomia.
Sobretot quan,
de vegades, té al
darrere un PSC
que és més
autonomista que
no pas ells!"**

"l'estat espanyola reflexionar respecte a Catalunya"

si a Euskal Herria la fase estatutària està esgotada, a Catalunya també. Jo no m'imagino CiU fent tres campanyes més parlant d'autonomia. Sobretot quan, de vegades, té al darrere un PSC que és més autonomista que no pas ells! Això els exigirà de plantejar un altre tipus de posicions que són les que recull la Declaració de Barcelona, que són d'estil confederal. En tot cas, això dependrà evidentment del que diguin des del catalanisme o del nacionalisme català, d'esquerra o de dreta, d'allò que plantegin en aquell moment.

—Per a les eleccions europees es proposen de tenir cap aliat extern, és a dir, no basc?

—No, en principi, no.

—Més que res, perquè en les eleccions europees del 87 van treure uns 53.000 vots als Països Catalans...

—Home, ara també trauriem una pila de vots, segur.

—Lligat a això, creu que s'ha superat la tragèdia d'Hipercor?

—Crec que sí. M'imagino que superar una acció d'aquell cost per a la consciència social de Catalunya serà difícil. Si fins i tot va generar un trauma a Euskal Herria, en la gent de l'esquerra independentista, doncs m'imagino que entre el poble català es devia multiplicar per deu. Però crec que el recorregut polític des de llavors ha permès de deixar entreveure que cal fer un esforç per superar tots aquests fets desgraciats. Catalunya i Euskal Herria són dues nacions

sense estat que busquen el seu espai en l'Europa del segle XXI i la superació d'aquests fets els permetria de col·laborar en aquest terreny.

Però la nostra idea en les pròximes eleccions europees no és aquesta, sinó de fer una candidatura de tall nacional basc. Creiem que en aquestes eleccions s'ha de projectar la nació basca.

—Quin enterrament creu que cal donar a ETA?

—Sóc dels qui creuen que potser aquesta sigla no s'enterrarà mai. Aquesta sigla, pel bagatge de lluita que vehicula, ancorada bàsicament en la psicologia de l'esquerra independentista, no sé si desapareixerà. En tot cas, ho decidiran els seus militants. Poden continuar practicant la lluita armada o no, reconvertir-se en una organització política independentista o alguna altra cosa.

La idea d'ETA per alguns sectors va lligada a la irracionalitat, però per molts més és bàsicament la direcció que ha portat l'independentisme aquests últims trenta anys. A més a més, ETA mateix ho ha dit en moltes ocasions: si s'habilita un terreny democràtic, en el qual es respectin les decisions dels bascos, sense ingerències de cap mena, la lluita armada deixaria de tenir sentit al nostre país. Jo crec que els militants d'ETA ho veuen amb una claredat absoluta.

Salvador Cot / Enric Rimbau



VALL D'ORDINO

SKI ORDINO ARCALIS

Molt més del que t'imagines

*Reserves d'estades d'esquí
Programes de 2 a 7 dies amb:
forfet, hotel, escola d'esquí,
Centre Esportiu d'Ordino, museus...*

Tota una Vall de sensacions a la vostra mà

Informació i Central de Reserves tel.: + 376 73 70 80 Fax: + 376 83 92 25
www.andorra.ad/comuns/ordino. e-mail: ito@andorra.ad